Пралетарыі ўсіх краёў, злучайцеся

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

ВЫДАНЬНЕ УСЕБЕЛАРУСКАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАЎ

Кошт нумару—15 руб. (вып. 22 г.)

Падпісная плата—
Звычайная—400 р. льготная—300 р.
Плата за абвесткі—500 руб. за радок петыту.
Сьпешныя—на 50% даражэй.
Плата за публікацыю аб страце дакумантаў:
для членаў саюзу —700р.
для іншых грамадз.—1500р.
Чырвон. і ўтрымаацам Сац. Забясьпекі—дарэм а.
Падпіска і абвесткі прымаюцца ў Конт. агэнцтве пры Дзяржаўным Выдавецтве. р-
(Менск, Петрапаўлаўская, 8).

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
МЕНСК, Захараўская, 97.

ТРЭЦІ ГОД ВЫДАНЬНЯ. Штодзенная газэта. № 280 (685). Нядзеля, 17-га сьнежня 1922 г.

Да усіх працаунікоу Г.П.У.

Дарагія таварышы.

Сягоньня Вы сьвяткуеце пяцігадовы свой юбілей.

Разам з Вамі гэта сьвята сьвяткуюць і ўсе працоўныя масы Савецкай Фэдэрацыі. Ваша сьвята ёсьць толькі частка агульнага сьвята рабочых і сялян, якія канчаткова змаглі сваіх ворагаў.

Няма і ня было ў Савецкай Рэспубліцы больш пачэснай і адказнай службы, як ахова супакою і магутнасьці Рэспублікі. Гэта пачэсная роля выпала на долю Чырвонай арміі і ў вагромністай сваёй частцы і на Вас, дарагія таварышы, працаўнікі Г.П.У.

Акцябрская рэвалюцыя была рэвалюцыяй без крыві. Рабочая кляса, захапіўшы ўладу, гатова была дараваць сваім ворагам. Больш таго—яна вызваляла нават тых, якія вялі пропіў іх узброеную барацьбу у момант захвату ўлады.

Міністры Керанскага, яго гэнэралы былі вызвалены пад пачэснае слова ня прымаць удзелу ў грамадзянскай вайне.

За гэту памылку рабочая кляса і сялянства моцна паплаціліся. Каледзін, Аляксееў, Калчак, правадыры кадэтаў трудавікоў і ўся іншая кампанія ў працягу першых месяцаў пасьпелі згуртавацца і ўжо у далейшым змаглі з аружжам выступіць супроць рабоча-сялянскай улады.

Нават пасьля многіх выступленьняў Савецкая ўлада не адважвалася праводзіць у жыцьцё мэтады поўнага зьнішчэньня сваіх ворагаў. Чырвоны тэрор уводзіцца толькі пасьля таго, як рабочая кляса патраціла сваіх лепшых правадыроў—Валадарскага, Урыцкага, пасьля таго, як быў паранен т. Ленін. Тады толькі пралетарыят адважваецца правесьці ў жыцьцё тэрор, прыцягнуць да адказнасьці ўвесь актыўны элемэнт буржуазеі.

Таварышы! Трэба вельмі шмат часу, каб хоць коротка напомніць Вам тую вагромністую самаахвярную працу, якую Вы зрабілі.

Ваша праца ўвянчалася посьпехам ня толькі дзякуючы таму, што Вы аддадзены рэвалюцыі і аддадзены ёй усёй сваёй істотай, а галоўным чынам і з тэй прычыны, што разам з Вамі працавалі ўсе пралетарыі, усё бяднейшае сялянства. Вы былі толькі цэнтрам барацьбы, часткаю штабу змагаючайся клясы. Армія гэтага штабу гэткая вялікая, як вяліка і магутна рабочая кляса і працоўнае сялянства.

Рабочыя і сяляне Беларусі з вялікім здаволеньнем адзначаюць Вашы заслугі перад рэвалюцыяй. На Вашу долю выпала работа па зьнішчэньню бандытызму, работа па зьнішчэньню астаткаў польска-шляхецкага наступу на нас.

Рабочыя і сяляне ніколі не забудуць Вашай работы па зьнішчэньню савінкаўскіх і іншых бандыцкіх шаек. Яны будуць заўсёды памятаваць Вашу самаахвярную працу, будуць заўсёды дапамагаць Вам у Вашай працы.

Няхай усясьветная буржуазея, няхай сацыял-прадаўцы ўсіх колераў і рангаў Вас пляміць званьнем забойцаў, здраднікаў—для нас, працаўнікоў Савецкай Беларусі, Вы лепшыя нашы сыны, якія шчыра аддадзены справе рэвалюцыі.

Помніце, таварышы, чым больш на Вас будуць нападаць белагвардзейцы, тым большую каштоўнасьць мае Ваша праца для працоўнай беднаты Беларусі.

Помніце заўсёды—барацьба яшчэ ня скончана. Яна цягнецца.

Рабоча-сялянскай дзяржаве яшчэ патрэбна верная варта—будзьце-ж ёю заўсёды і моцны. Арганізуйце пралетарыят і працоўнае сялянства на абарону заваяваньняў Вялікага Акцябра.

Прывітаньне Вам, дарагія таварышы, ад імя ўсяго працоўнага жыхарства Беларусі.

IV-ты Усебеларускі Зьезд Саветаў.

Работнікам Г.П.У.

Цэнтральнае Бюро Камуністычнай Партыі шле Вам братэрскае прывітаньне ў дзень Вашай юбілейнай урачыстасьці.

Савецкая Беларусь разам з другімі Савецкімі Рэспублікамі цяпер занята выключна мірнай працай. Унутры Рэспублікі ворат канчаткова зьліквідыраван. Але ён яшчэ вельмі моцны знадворку. Усясьветная буржуазея яшчэ не пакінула думку адбудаваць у Расеі стары лад, можа быць трохі падфарбаваны фальшывымі словамі і аб дэмакратыі і іпрочай гнілі, якая знаходзіцца ў досіць вялікім ліку ва ўсіх сьметніках буржуазнага і сацыялістычнага лягеру.

Рабочая кляса стараецца ўсе сілы аддаць мірнай працы, ні хвілі не забываючы, што ёй яшчэ ня раз прыдзецца браць у рукі вінтоўку. Вы прызваны побач з Чырвонай арміяй стаяць пастаянна на варце і сыгналізаваць наступаючую небясьпеку.

Стойце-ж цьвёрда на варце. Трымайце моцна вінтоўку. Рабочая кляса яшчэ ня раз разам з Вамі і пад Вашым кіраўніцтвам выступіць процу ворага.

Вітаем Вас, лепшыя прадстаўнікі рабочай клясы, абаронцы яе заваёваў.

Цэнтральнае Бюро Камуністычнай Партыі.

4-я гадавіна Камуністычнага Саюзу Моладзі.

На сьвяце зьмены.

Сьвята. Вясела і радасна.

Заля Дзярж. Тэатру перапоўнена нязвычайнай для нас публікай. Гэта—чырвоная моладзь лэдзіць сваё сьвята барацьбы і пабеды. 4 гады таму назад у гэтай-жа залі адбыўся арганізацыйны сход Менскай арганізацыі Камсамолу. Тады гэтыя маладыя змагаьнікі налічваліся дзесяткамі—цяпер іх ужо соткі, тысячы. Ва ўсе шчылінкі Савецкага арганізму праніклі гэтыя юнакі, носячы з сабой энэргію і жывасьць сваёй натуры.

Роўна 10 гадзін. Тав. Кузеніц ад імя цэнтральнага камітэту камуністычнага саюзу моладзі адчыняе ўрачысты сход ЦК КСМ, ЦБ партыі, Саўпрафбелу, Прэзыдыуму Ўсебеларускага Зьезду і іншых савецкіх грамадзянскіх прадпрыёмстваў.

Ва ўступным слове тав. Кузеніц застанаўліваецца на галоўнейшых этапах в жыцьця Беларускага саюзу. Потым адзін за адным выступаюць старыя вэтэраны партыі і саюзу. Ад ЦБ КПБ віншуе тав. Багуцкі. Ён расказвае сходу аб тым, як слаўныя камсамольцы ішлі і адважна падтрымлівалі партыю ў цяжкія дні і хвіліны, галоўным чынам у часы польскай акупацыі. Яшчэ шмат аб чым гаварыў т. Багуцкі. Адчувалася ў яго словах, што партыя не дармо пакладае шмат надзей на саюз. Ён гэтыя надзеі апраўдаў цэлым шэрагам ахвяр сваіх лепшых сыноў і братоў на падступах Вільні і каля Менску.

Памяць усіх паўшых была ўшанавана праз уставаньне.

Чытаюць вітаньне «старога камсамольца» тав. Кнорына.

Ад імя Ўсебеларускага Зьезду вітаў т. Русак. Потым выступіў цэлы шэраг прадстаўнікоў ад Гарвыканкому, Чырвонай прафэсуры, флёту, Чырвонай арміі і г. д.

Сабраньне ўладзіла бурную авацыю т. Фабрыцыусу, які аднагалосна вацьвярджаецца ганаровым камсамольцам.

Выступаюць з успамінамі т. т. Дунаеўскі і Ахманаў.

Абвяшчаюцца вынікі конкурсу ячэек.

У канцы ўсіх вітаньняў усе пяюць Інтэрнацыянал.

Потым сіламі студыі К. С. М. былі пастаўлены дзьве п'есы. Г.

СЬВЯТЫ АГОНЬ.

(Уражаньні).

Тысяча маладых галоў...

Гоман. Песьні. Жарты...

Гэта Менскі камсамол сабраўся у дзяржаўны тэатр спраўляць чацьвёртую гадавіну сваёй працы...

Адчуваецца жывы, сьвежы, малады, поўны электрычнасьці, магутны задор.

Ён захоплівае старэйшых, пасівеўшых у рэвалюцыйных бойках рэвалюцыянэраў.

Сходзяць маршчыны з твару...

* * *

За пяць гадоў рэвалюцыі мне прыходзілася сотні разоў пабываць на мітынгах, зборах, зьездах, канфэрэнцыях, на якіх гарэў вечны агонь рэвалюцыі. Але прызнаюся—так ярка, так асьляпляюча ён для мяне ніколі не гарэў, як 15 сьнежня.

Проста ня верылася сваім вачэм.

Ня верылася, што зьмена ўжо прышла, ужо абганяе старых рэвалюцыйных салдат.

Прызнаюся, што ябыў проста ашаломлены тою рэвалюцыйнаю сілаю, тым бурным рэвалюцыйным натхненьнем, з якім моладзь Беларусі сабралася ў новы пяты год свае барацьбы і свае працы...

Прызнаюся, што незгладзімы сьлед у маей душы пакінула моладзь 15 сьнежня.

Я йшоў дамоў і нёс з сабой нейкі новы агонь, часьць агнявога пылаючага камсамольскага сэрца...,

І ня толькі я адзін. Усе старэйшыя і тыя, што сядзелі за сталом пачэснымі гасьцямі і тыя, што былі раскіданы паміж моладзьдзю у лёжах, у партэры, на галерэі.

Усе адчувалі адно.

Усе сэрцам зразумелі, што зьмена, поўная, добра падгатаваная, магутная зьмена прышла.

І можа нават скора заткне за пояс сваіх бацькоў і старэйшых братоў.

* * *

Фабрыцыус...

Слаўны гэрой Чырвонай арміі.

Стальны, адважны, жалезны Фабрыцыус...

Гэты Фабрыцыус—стаў для Камсамола сымбалем, стаў душою нашае моладзі.

Фабрыцыуса выбралі ганаровым членам Камсамола. Фабрыцыуса качалі. У Фабрыцыуса вучыцца будзе моладзь, як змагацца.

Фабрыцыус—гэта наш Камсамол...

* * *

Адна за другою перагортваюцца старонкі слаўнай казачнай гісторыі Камсамолу.

Камсамолец—слаўны аснавацель і арганізатар моладзі—Дунаеўскі дакладвае нам аб Камсамольскім Раждзястве, аб Камсамоле ў вялікія дні Акцябра, аб камсамольскай працы у Чырвонай арміі і г.д. і г.д. Шмат, шмат перажыта. Багатая, захапляючая гісторыя.

Чацьвёртая гадавіна Камсамолу Беларусі—адна з гэтых казачных страніц.

І не апошняя.

Ідзе пяты, шосты, сёмы год. Камсамол яшчэ пакажа сябе..

Флёт...Чырвоная армія. Навука. Барацьба на ідэёвым фронце з буржуазеяй. Барацьба на фронце гаспадарчым...

Трэба сказаць, што Камсамол гатовы да будучай барацьбы і працы.

* * *

Як адзін чалавек—Камсамол ідзе насустрач Камунізму.

— І спаткаецца з ім. Дачакаецца, доб'ецца яго. Гэта так, як дважды два чатыры...

М. Г.

Усеукраінскі Зьезд Саветаў.

Сельская гаспадарка.

ХАРКАЎ, 14-12. Усеукраінскі Зьезд у рэзалюцыі па аднаўленьню сельскай гаспадаркі ўхваляе працу ўраду і прапануе адпусьціць дзеля аднаўленьня сельскай гаспадаркі сродкі з агульна-дзяржаўнага і мясцовага бюджэту, прыняць тэрміновыя меры к павялічаньню пасяўнога плацу і к павялічаньню ліку рабочай жывёлы у галадуючых губэрнях, стварыць фонд сельска-гаспадарчага крэдыту, умацаваць разьвіцьцё сельскіх гаспадарак і інтэнсыўных культур.

Падаткі і прамысловасьць.

Па дакладу ўпаўнамоцнага Народнага Камісарыяту Грашовых Спраў Зьезд прапануе няўхільнае скарачэньне і ўдзешаўленьне Савецкага апарату, паступовую замену пабочнага аблажэньня падаходна маемастным падаткам. Асаблівую ўвагу Зьезд зьвяртае на неабходнасьць павялічаньня аблажэньня звароту і прыбыткаў прыватнага гандлёва-прамысловага капіталу і рэчаў шыку. Зьезд прапануе стварыць асобны фонд падтрыманьня транспарту і буйнай прамысловасьці і лічыць магчымым арганізацыю прыватных крэдытных установ пад умовай, што кіраўнічая роля ў крэдытнай дзейнасьці будзе належаць дзяржаве.

Па дакладу аб становішчы прамысловасьці Зьезд прапануе зьвярнуць выключную ўвагу на павялічаньне здабытку вугля, умацаваньне прамысловасьці, якая абслугоўвае сельскую гаспадарку, абмежаваньне ўвозу з-заграніцы рэчаў, вырабляемых на нашых заводах, умацаваньне дзяржаўнага і каапэратыўнага гандлёвага капіталу.

У часе абвешчаньня рэзалюцыі к памяшканьню, дзе адбываўся Зьезд, падышла маніфэстацыя студэнцтва, у якой прымала ўдзел 5.000 чалавек. Прадстаўнікі студэнцтва выказалі аддапасьць Савецкай уладзе.

Становішча Чырв. арміі.

У дакладзе аб Чырвонай арміі намесьнік камандуючага войскамі Украіны Эйдэман адзначыў посьпех прызыву моладзі, якая патрабавала прыёму ў армію, нават у выпадках фізычных недалікаў. Кваліфікацыя каманднага складу, які налічвае 32 проц. рабочых і 62 проц. сялян, значна павялічылася. Сярод курсантаў ваенна-вучэбных установ рабочыя і сяляне складаюць 80 проц. Паступова пашыраецца шэфства; у шмат якіх губэрнях шэфамі зьяўляюцца сёлы.

Усеукраінскі Зьезд Саветаў зачыніўся 14-га сьнежня.

Ратыфікацыя Рапальскага дагавору

ХАРКАЎ, 15-12. На пасяджэньні першай сэсіі новага Усеукраінскага Ц. В. К. старшынёй выбран т. Пятроўскі, старшынёй Савету Народных Камісараў Народны Камісар Замежных Спраў т. Ракоўскі, Намесьнік Старшыні Савету Народных Камісараў—упаўнамоцны народн. камісар. ваен. спраў т. Фрунзе.

На гэтым жа пасяджэньні ратыфіцыраван Рапальскі дагавор.

IV УСЕБЕЛАРУСКІ ЗЬЕЗД САВЕТАЎ.

Праца ураду Савецкай Беларусі.

(Даклад т. А. Чарвякова).

2-гі дзень Зьезду.

Старшыня Ц. В. К. і Сав. Нар. Камісараў Беларусі т. Чарвякоў выступіў з вялікім, амаль ні трох гадзінным дакладам аб працы ўраду Беларусі за мінулы год. Істота дакладу, выслуханага дэлегатамі зьезду з пільнай увагай, зводзіцца вось к чаму.

Агульная тэндэнцыя ў працы і разьвіцьці Сав. Беларусі за апошні год, першы год мірнага будаўніцтва, кажа аб тым, што Савецкая Беларусь стала на шлях адраджэньня сваей гаспадаркі.

Аб'ектыўныя варункі працы.

Дакладчык спыняецца на некаторых аб'ектыўных варунках, не залежаўшых ад нас, пры якіх прыходзілася весьці працу.

Лік працаўнікоў у сельскай гаспадарцы, дзякуючы дэмабілізацыі, звароту ўцекачоў і іншым прычынам за апошні год значна павялічыўся ў параўнаньні з першымі гадамі вайны (першыя мабілізацыі вырвалі з вёсак Беларусі 157.000 сельскіх працаўнікоў). Нармальны прырост жыхарства ў вёсцы не зьмяншаецца, лік жа шлюбаў у параўнаньні з першымі гадамі вайны павялічваецца, — вёска зараз стараецца нагнаць тое, што яна страціла за час вайны і рэвалюцыі.

Затое сумны малюнак у гэтым сэнсе мы бачым у нашых гарадох, дзе насельнасьць у параўнаньні з 1917 годам зьменшылася на 35 процантаў. Гэта зьявішча тлумачыцца не павялічаньнем сьмяротнасьці, а рознымі іншымі прычынамі, як убыльлю жыхарства за ваенны час, уцечкай буржуйных элемэнтаў, эміграцыяй жыдоўскага жыхарства і г. д. І ў гэтым сэнсе мы павінны забіць трывогу.

У выніку закончанай працы злучаных згодных камісіяў наша тэрыторыя крыху, разумеецца, вельмі нязначна ў параўнаньні з агульнымі абшарамі, павялічылася. Прычым, у той час, як польская дэлегацыя бараніла інтарэсы чыста групавыя, памешчыцкія, мы баранілі інтарэсы выключна працоўнага сялянства, усюды бароначы сялянскія землі і за гэта часта адмаўляючыся ад дворных.

Карыстаньне зямлей.

Мы прынялі закон аб працоўным карыстаньні зямлёй, які дае магчымасьць сельскаму працаўніку спакойна разьвіваць сваю гаспадарку. Але ў гэты закон мы ўнесьлі некаторую зьмену, кіруючыся характэрнымі асаблівасьцямі Беларусі, дзе здаўна істнавала падворна-спадачнае права і дзе селянін прывык да свайго кавалка зямлі, ня хоча з ім расставацца і хоча быць пэўным, што гэты кавалак будзе замацован за ім дзеля яго працоўнага карыстаньня і што з гэтага боку яму няма ніякай пагрозы. Гэты грунтоўны закон аб карыстаньні зямлёй са зробленымі ў ім зьменамі мы давалі да ведама сялянскіх гушчаў, якія спаткалі гэты закон з вялікім душэўным пад'ёмам.

З часу рэвалюцыі ў нас пачаўся працэс нівеліроўкі, ураўнітельнасьці сялянскіх гаспадарак, інакш кажучы, павялічаньне аддзельных самастойных гаспадарак за кошт паслабленьня больш буйных гаспадарак.

Гэты працэс за апошні год цягнуўся ў досыць высокай меры, і мы ў 1922 годзе маем аддзельных гаспадарак на 15 процантаў больш, чымсь іх было ў 1917 годзе.

Прыняты намі закон на спыніць гэтага працэсу, а наадварот—будзе садзейнічаць узмацненьню малазямельнага і безьзямельнага сялянства за кошт аслабленьня больш буйнай гаспадаркі. Гэты працэс, зьяўляючыся водгукам бурнага рэвалюцыйнага руху, паслужа ўступам да больш высокіх формаў карыстаньня зямлёй, да культурнага пад'ёму нашага краю, нашай гаспадаркі.

Прыводзячы шэраг статыстычных даных, дакладчык падмацоўвае імі прыемныя зьявішчы, якія прыкмячаліся ў сэнсе значнага ўмацаваньня за апошні год нашага жывёлаводзтва (апрача сьвінаводзтва) і павялічаньня пасеўнага абшару (у сёлетнім апэрацыйным сельска-гаспадарчым годзе пасяўны абшар дасягае нормы 1916 году).

Затое сума малюецца ўраджайнасьць нашых палёў, якая стаіць на вельмі нізкім узроўні. І нашы мерапрыяцьці павінны заключацца ў паглыбленьні сельска-гаспадарчай тэхнікі, ва ўжываньні новых мэтадаў павялічаньня ўраджаю не за кошт пасеўнага абшару, а за кошт павялічаньня ўраджайнасьці нашых палёў.

Сав. гаспадаркі вытрымалі экзамен.

Нашы савецкія гаспадаркі, якія павінны стаць прыкладнымі культурнымі гаспадаркамі, хлебнымі фабрыкамі, за гэты год як найлепей вытрымалі экзамен і апраўдалі палітыку нашага ўраду ў адносінах да іх. Нашы сав. гаспадаркі за гэты год разьвіліся, умацаваліся, ня гледзячы на тое, што, не карыстаючыся прывілеямі на роўне з сялянскімі гаспадаркамі, плацілі ўсе натуральныя і грашовыя падаткі.

Становішча лясоў.

Значна горш стаіць справа з лясамі, якія складаюць дабрабыт нашага краю. Выдатныя Мазырскія лясы, якія зараз знаходзяцца ў заняпадзе, пагражаюць перавярнуць Мазырскі павет у пясочны пустыр і абясцэніць багацьці нашага краю.

Тыя лічбы, якія ў нас маюцца, кажуць аб паступовым зьнішчэньні нашых лясоў, што можа падарваць адну з грунтовых галінаў нашай гаспадаркі. Нар. Кам. Земляробства запрапанаваў разгледзіць Зьезду шэраг мерапрыяцьцяў аб зьберажэньні лясоў, якія іграюць адну з галоўнейшых роляў у нашым дзяржаўным будаўніцтве.

Становішча прамысловасьці.

Цяпер аб становішчы нашай прамысловасьці. Тыя лічбы, якія ў нас маюцца, ня вельмі радасныя і прымушаюць нас задумацца. Лічбы кажуць аб тым, што, ня гледзячы на тое, што агульны лік прамысловых прадпрыёмстваў сёлета значна павялічыўся ў параўнаньні з леташнім годам, лік занятых на прадпрыёмствах рабочых павялічыўся вельмі мала. Гэта тлумачыцца тым, што на буйных прадпрыёмствах лік рабочых павялічыўся вельмі мала. Гэта тлумачыцца тым, што на буйных прадпрыёмствах лік рабочых скараціўся, а шмат якія дробныя кустарныя прадпрыёмствы, якіх у нас большасьць, абыходзяцца сваімі сіламі, без наёмных рук. Лік дзяржаўных прадпрыёмстваў, якія знаходзяцца ў руках Сав. Нар. Гаспадаркі, за год значна скараціўся—з 360 да 178 (частка прадпрыёмстваў дэнацыяналізавана, частка зачынена і г. д.). Лік прадпрыёмстваў, фактычна зданых у арэнду, малюе вельмі нязначны процант, што кажа аб тым, што прыватныя прадпрыёмцы ня хочуць рызыкаваць і ўкладываць свае капіталы ў прадпрыёмствы пры цяперашніх варунках.

Нагрузка нашых прадпрыёмстваў сёлета складае 75—100 процантаў і дае досыць здавальняючы малюнак у параўнаньні з леташнім годам, калі нагрузка складала каля 50 процантаў. Вытворчасьць павялічылася і ў некаторых выпадках дасягае 100 процантаў мірнага часу. Заработная плата за гэты год паступова расла ў залежнасьці ад павялічэньня вырабу і вытворчасьці, а ў некаторых выпадках дасягаючы таксама нормы даваеннага часу. Гэтыя два факты —вытворчасьць працы і заработная плата—узаемна рабілі ўплыў адзін на другога.

Наша прамысловасьць сёлета, у зьвязку з адсутнасьцю збыту, перажывала цяжкія часы. Збыт Беларусі ня можа замкнуцца ва ўласных абхватах і прымушан, як і ў мінулыя часы, шукаць выхаду на розныя ўнутраныя рынкі, нават самыя далёкія, а таксама на замежныя рынкі; намі сёлета былі зроблены крокі, каб устанавіць пастаянны рынак дзеля збыту нашых тавараў.

Дрэваапрацовачная прамысловасьць.

Галоўную нашу ўвагу мы павінны былі накіраваць на дрэваапрацовачную прамысловасьць, а таксама на харчовую, зьвязаную з перапрацоўкай рэчаў нашай сельскай гаспадаркі.

Сёлета, пры досыць здавальняючым ураджаі, мы адчуваем недахват рынку дзеля збыту сельска-гаспадарчых вырабаў, якія, у параўнаньні з вырабамі прамысловасьці, значна палі ў сваім кошце. Гэты факт, парушаючы нармальны абмен вырабамі між горадам і вёскай, пагражае разбураньнем нашай сельскай гаспадаркі. Быць можа, на гэту справу мы мала зьвярталі ўвагі.

Унутраны і замежны гандаль.

Пераходзячы да пытаньняў унутранага і замежнага гандлю, дакладчык указвае, што тоў прыватны гандаль, які разьвіўся ў нас (за першую палову 1922 г. было выбрана 7000 патэнтаў) і які чуе сябе досыць добра, зьяўляецца для нас канкурэнтам часткаю ў справе забясьпечаньня вясковага жыхарства. Вольны гандаль у нас жыве толькі кантрабанднымі рэчамі з-за граніцы, якія не абкладаюцца пошлінай і за якія бяруцца толькі прэміі за рыск.

Нашым гандлёвым органам дзяржаўным і коопэратыўным арганізацыям прыходзіцца весьці точры падлік сваім зваротам плаціць акцыз і ўсе зборы павышаючыя кошт тавараў. Дзеля гэтага ім немагчыма канкурыраваць з прыватным гандлем.

Наш замежны гандаль ў першы перыяд сваей працы заняўся здабычаю капіталаў, а пасьля, замацаваўшы свой спарот, заняўся забясьпячэньнем нашых дзяржаўных і коопэратыўных органаў заграінчнымі таварамі.

Вывозіліся розныя тавары, дзе-б яны не знаходзіліся, тут ці ў іншых мясцох Савецкай Федарацыі, абы толькі цэны плацілі выгадныя. Але гэткае становішча зьяўляецца не нармальным, і нам прыдзецца зьвярнуць вялікую ўвагу на вывоз тых тавараў, якія можа даць гаспадарка беларусі.

Агульны лік увезеных з заграніцы тавараў у гэтым году меншы чым у мінулым.

Гэта тлумачыцца тым, што наш камісарыят замежнага гандлю, адмовіўшыся часткаю ад манапольнага права даўногчасьць і некаторым установам права на замежны рынак, а таксама скарыстаў мэтад прыцягненьня замежнага капітала, даўшы права замежнаму т-ву «Палатайн» права увоза і вываза тавараў на 2 мілёны руб. золатам.

Да гэтага часу мы мала зрабілі ў вобласьці рэгуліраваньня гандлю. У будучым наш гандлёвы дзяржаўны апарат павінен будзе дапамагаць больш правідловаму абмену.

Бюджэт і падаткі.

Каратка застанаўліваючыся на нашым бюджэце і налогах, дакладчык паказвае, што паводлуг вылічэньняў нашага налогавага ўпраўленьня агульная сума простага і пабочнага абкладаньня ў сваім агульным ліку ніжэй абкладаньня даваеннага часу. Простыя падаткі ўжо даходзяць нормы мірнага часу. І мы простыя падаткі, як найболей відочныя, якія даюць сябе адчуваць, павялічыць не павінны, бо гэта можа выклікаць незадаволенасьць сельскага жыхарства, з голасам якога мы заўсёды лічымся.

Гарадзкія падаткі досіць цяжкія для рабочага і служачага незабясьпечанага насяленьня, але заможныя слаі новай буржуазеі мала абложаны падаткамі і нашаму Наркамфіну прыдзецца ў гэтай галіне выявіць творчасьць, вызыскаць новыя падаткі дзеля ўмацаваньня нашых рэсурсаў.

УЦВК і Саўнарком не ў належнай меры адклікнуліся ў справе аб выдачы сродкаў, што выклікала папрокі па адрасу ўраду. Але, ня гледзячы на тое, што мы падатковую трубу зашрубавалі досіць глыбока, сродкаў усё-ж такі было мала, і мы прымушаны былі выдаваць грошы з вялікай прадасьцярогай, праводзячы гэта праз дзесяткі пасяджэньняў, каб тыя, хто атрымлівае сродкі, ведаў, што гэта працоўныя грошы і што дзеля гэтага мы трацім магчымасьць задавальняць дзесяткі нашых патрэбнасьцяў.

Кажучы далей аб дзейнасьці нашага Дзяржаўнага банку і яго крэдытнай палітыцы і паказаўшы, што на чарзе стаіць пытаньне аб адчыненьні т-ва ўзаемнага крэдыту і паднята пытаньне аб адчыненьні Камэрцыйнага банку, дакладчык застанавіўся на становішчы нашай камунальнай гаспадаркі, якая падае ўсе азнакі аздараўленьня і якая бадай выключна трымаецца на самадзейнасьці і ініцыятыве мейсц, на іх трапнасьці знаходзіць патрэбныя сродкі і наладзіць сваю гаспадарку.

Мерапрыяцьці ў галіне асьветы.

У галіне асьветы мы з аднаго боку скарачалі, з другога стваралі. Мы стварылі 2 установы, якія маюць для нашага краю аграмаднае культурнае, эканамічнае і палітычнае значэньне—гэта Беларускі Унівэрсытэт і Сельска-Гаспадарчы Інстытут. Ці мелі мы права, пры агульным скарачэньні, ствараць гэтыя ўстановы. Гэта было ня толькі наша права, але і сьвяты абавязак—без рассаднікаў вышэйшай веды немагчыма разьвіць асьвету і народную гаспадарку. Гэта ня цыліндр на галаве ў чалавека без нагавіц, але гэта аснова нашага будучага дабрабыту.

Скарачаючы, мы наладзілі цьвёрдую сетку школ, у якіх мог-бы абучацца мінімальны працэнт дзяцей. У м. Менску мы бачылі 9 лепшых школ, добра наладжаных, з падабраным настаўніцкім пэрсаналам дзеля навучаньня 13.000 дзяцей членаў прафсаюзаў. Для вёскі мы вызначылі цьвёрды харчовы фонд дзеля забясьпечаньня заработнай платы настаўнікаў.

Дапамога школе.

Мы каля 50 проц. нашых даходаў выдаём на асьвету, мы маем на гэту справу ўсё, што магчыма пры сучасных умовах. Мы сталі на шлях прыцягненьня насяленьня к дапамозе школе, і нас могуць папракнуць у здрадніцтве прынцыпу дармовага навучаньня, але затое мы з гордасьцю можам адказаць, што ў той час, калі ў некаторых суседніх губэрнях школьная справа знаходзіцца на становішчы распаду, мы ўсё-ж такі адраталі школу, а таксама настаўніцтва.

Скарачэньне сав. апарату.

У адносінах скарачэньня нашага апарату мы ў 1922 г. маем скарачэньне на 31 проц. у параўнаньні з мінулым годам. Мы і надалей пастараемся скараціць наш бюракратычны апарат да мінімуму, хаця без канцылярыі, без бюро працаваць нельга.

Ідэі Сав. улады зрасьліся з сялянствам.

Я быў у Ігуменскім павеце, дзе сустракаўся галоўным чынам з адпаведнымі работнікамі, і ў Слуцкім павеце, дзе бачыў вёску. І гэтыя паездкі даюць мне поўнае права сказаць, што ідэя Савецкай улады з карэньнямі ўраслася ў сялянскую гушчу.

Харчовы падатак.

Застанавіўшыся на кампаніі харчовых падаткаў, дакладчык кажа, што першымі як найлепей выпаўнілі харчовыя падаткі Ігуменскі, Слуцкі і Менскі паветы і прапануе выказаць ім сваю пахвальбу (гром воплескаў).

Замежная палітыка.

У канцы дакладчык застанавіўся на актах у галіне ўнешняй палітыкі, якую Беларусь, як незалежная, суверэнная Рэспубліка, учыніла за год.

Канчаючы свой даклад, т. Чарвякоў кажа,—я прапаную зьезду аднесьціся да яго з суровай крытыкай, паказаць на ўчыненыя намі памылкі, каб новы выбраны намі ўрад ведаў погляд мейсц, як там адбіліся нашыя дзейнасьці, і мог-бы абмінаць тыя памылкі, якія былі зроблены намі. Цяпер за вамі слова ў ацэнцы нашай працы.

3-ці дзень Зьезду.

Учарашняе раньняе пасяджэньне было цалком ахвяравана дакладу Народнага Камісарыяту Асьветы.

Выступалі з дакладам кіраўнікі Народнага Камісарыяту Асьветы т. т. Ігнатоўскі і Баліцкі, рэктар Беларускага Унівэрсытэту прафэсар Пічэта і рэктар Інстытуту Сельскай Гаспадаркі праф. Кірсанаў.

Спрэчкі былі гарачыя і доўгія. Адчувалася, што пытаньні Народнай Асьветы дарагі і блізкі кожнаму дэлегату. Кожны сьпяшаўся падзяліцца тым, што ў яго набалела.

На вячэрнім пасяджэньні быў выслухан даклад Народн. Кам. Земляробства тав. Славінскага.

Увечары, пасьля пасяджэньня, дэлегаты хадзілі ў Дзяржаўны Тэатр, дзе ў часьць Зьезду выхаванцы дзіцячых прытулкаў утварылі спэктакль, паказаўшы дэлегатам сваё мастацтва і сваю здольнасьць павесяліцца і павесяліць.

Часу ўжо засталося мала, а дэлегаты скардзяцца, што ня ўсюды пасьпелі пабыць, ня ўсё пасьпелі паглядзець, а запрашэньняў многа: і на выстаўку, і ва Унівэрсытэт, і ў бібліятэку, і многа яшчэ куды. І дэлегаты, жадаючы ўсюды пабыць і ўсё жадаючы ўгледзіць, жывуць гэтыя зьездаўскія дні напружаным жыцьцём.

Вакол зямельнага пытаньня.

Клапоцячыся аб разьвіцьці ўсіх вытворчых сіл краю, Савецкая ўлада апошнімі часамі асаблівую ўвагу зьвяртае на земляробства. Падняцьце прадуктыўнасьці земляробства лічыць яна адным з першых сваіх задачьняў, усе лепшыя сілы стараны мабілізуе на помач працоўнаму сялянству. А тым часам, як ведама, праграма рэвалюцыйнага марксізму пабудавана на разьвіцьці буйное прамысловасьці, на ўзрастаючай у фабрыках моцы і вазе пралетарыяту, якія забясьпечваюць яму і кіруючую ролю ў рэвалюцыі. З гэтае прычыны некаторыя бачаць у сучаснай зямельнай палітыцы работніцка-сялянскае ўлады як бытцам нейкае адхіленьне ад прынцыпаў праграмы, уважаюць яе за часовую ўступку дробна-буржуазным масам сялянства, за рэзультат Нэпа. Нам, аднак, здаецца, што гэтая палітыка ёсьць наскрозь прынцыповаю і насьлядоўнаю і выклікаецца добра ўцямлэнымі патрэбамі прамысловасьці і інтарэсамі якраз гарадзкога пралетарыяту.

Прамысловасьць, біручы лічбова, іграе далёка меншую ролю ў эканамічным жыцьці Беларусі, чым земляробства. Гэта ёсьць вынікам нашае агульнае культурнае адсталасьці, няўведанасьці прыродных багацьцяў і эканамічных магчымасьцяў нашага краю і цэлага раду іншых прычын. З фактам гэтым прыходзіцца лічыцца; аднак, самая лічбовая перавага земляробства ня ёсьць яшчэ дастатачным повадам для прыхільных адносін да яго сацыялістычнага грамадзянства: — значэньне земляробства для разьвіцьця прамысловасьці прымушае зьвярнуць на яго асаблівую ўвагу. Земляробства перад усім дастаўляе шмат сырцу, на якім будуюцца важнейшыя галіны нашае прамысловасьці. Самае-ж важнае, што земляробства дастаўляе блізка ўсе прадукты спажыцьця гарадом і прамысловаму пралетарыяту і што з другога боку земляробская вёска ёсьць найпаважнейшым рынкам для збыту вырабаў прамысловасьці. Цікава, што гэтыя ўмовы пры сучасным сацыялістычным ладзе выяўляюцца асабліва рэльефна. Сацыялістычная фабрыка, шмат больш, чым гэта рабіў капіталіст, павінна зьвяртаць увагу на ўнутраны рынак свайго краю, бо пралетарыят ня можа ставіць сабе імпэрыялістычных мэтаў, г. ё. не павінен разьлічаць на тое, каб сілаю здабываць і ўтрымліваць нейкія знадворныя рынкі-калёніі; а рынкі збыту, як ведама, ёсьць тым ласым кусочкам для буржуазных імпэрыялістаў, якога яны самахоць ня выпусьцяць, з-за якога адбываліся ўсе апошнія войны. У кожным разе *сучасная* сацыялістычная дзяржава павінна разьлічаць перад усім на ўнутраны рынак для свае прамысловасьці. Рынак жа гэты стварае галоўным чынам вёска; ён тым абшырнейшы, чым больш селянін мае хлеба, чым большая прадукцыя земляробства, а велічыня прадукцыі залежыць перад усім ад вышыні земляробскае культуры. Чым большыя ўраджаі мае селянін з свайго палетку, чым лепей арганізавана яго гаспадарка, тым больш можа ён купіць фабрыкатаў, тым больш можа ён даць хлеба гарадом і дзяржаве, тым жывей б'ецца пульс прамысловасьці ўсяго краю. І наадварот, упадак земляробства нямінуча вядзе да крызісу прамысловасьці з прычыны звужэньня рынку: селянін ня купляе фабрыкатаў, ён замкнуўся ў рамкі натуральнае гаспадаркі, дый толькі і думае, каб неяк з мякінай папалам перажыць галодны год.

З усяго сказанага выходзіць, што пралетарская дзяржава павінна больш яшчэ клапаціцца аб разьвіцьці земляробскае культуры, чым дзяржава буржуазная, або якая небудзь «народніцкая». Буржуазея стварае прамысловасьць, разьлічаную на знадворны, калёніяльны рынак і ёй крызіс земляробства ў сваім краі бывае часамі нават карысны, бо зьніжае заработную плату працаўнікоў, дзякуючы напльіву з вёскі ў места на фабрыку, спралетарызаванага сялянства. Да падняцьця земляробства пралетарыят адносіцца таксама саўсім іначай, чым розныя народніцкія і людовыя групы. Тады, як апошнія маюць ідэалам дробную, прапікнутую ўласьніцкімі, кулацкімі настроямі сялянскую гаспадарку, партыя пралетарыяту верыць у тое, што і ў земляробстве буйная гаспадарка, прынэмсі ў варунках сацыялістычнага ладу, бязумоўна зяпануе над дробнаю, гэтак сама, як і ў прамысловасьці фабрыка перамагла і выцясьняе вырабы рамесьнікаў. І калі народніцкія ды людовыя групы ў выпадку зямельнае цесноты шукаюць на яе лекарства перад усім у перасяленьні, у экстэнзыўнай калёнізацыі новых прастораў, пралетарская ўлада ўсю сваю ўвагу зьвяртае на падняцьце прадукцыйнасьці земляробства, на яго інтэнзіфікацыю і на яго належную арганізацыю. Яна закладае буйныя гаспадаркі ў савецкіх дварох, злучае паасобныя гаспадаркі — у калектывы і ўрэшце арганізуе ўсё земляробства і кожную паасобную сялянскую гаспадарку гэткім спосабам, каб яны найлепей адпавядалі патрэбам дзяржавы і шляхам земляробскае культуры.

Тое гаспадарчае адраджэньне, якое ўжо пачалося ў беларускай вёсцы, стварае для зямельнае палітыкі пралетарыяту вельмі памысныя варункі. Сельская гаспадарка Беларусі, як паказуюць апошнія данныя, саматугам разьвівае якраз найбольш інтэнсыўныя свае культуры, якія звычай на служаць паказчыкамі прагрэсу ў земляробстве. Мы ведаем прыклад аб значным павялічэньні ў сёлетнім годзе прастораў, занятых бульбаю, кармовымі травамі і г. д. Гэтую тэндэнцыю павінны выкарыстаць аграномы, павялічыць яе памагчымасьці сваёю прапагандаю, каб нясьмелыя крокі гаспадара ўпэўніліся, абапёршыся на навуковы грунт. На гэтую-ж працу павінны зьвярнуць сваю ўвагу і ўсе дзяржаўныя ды грамадзянскія ўстановы і арганізацыі, павінны як найхутчэй прысьці на помач адраджаючайся гаспадарцы вёскі і тады можна сьмела спадзявацца на найлепшыя рэзультаты як для земляробства, так і для ўсяго эканамічнага жыцьця. Тады можна быць пэўным, што разьвіцьцё беларускае буйное прамысловасьці стане на цьвёры і пэўны грунт.

Агр. А. Смоліч.

Канец Маскоўскай канфэрэнцыі.

Канфэрэнцыя аб разброеньні закончылася, ня даўшы ніякіх вынікаў. Суседзі Савецкай Фэдэрацыі не захацелі пайсьці насустрач прапанавэньням Савецкай дэлегацыі. Упарства іх прывяло да таго, што праца канфэрэнцыі абарвалася, не цасьпеўшы разьвярнуцца, як сьлед.

На канфэрэнцыі выявіліся два зусім процілеглыя погляды: Савецкая дэлегацыя хацела якнай хутчэй перайсьці да справы, а яе контрагэнты хацелі абмежавацца толькі гутаркамі. Дэлегацыі Фінляндыі, Эстоніі, Латвіі і Польшчы галоўны націск клалі на падпісаньне трактату аб узаемным устрыманьні ад нападаў, а Савецкая дэлегацыя дамагалася фактычнага зьменшэньня арміяў. Савецкая дэлегацыя гаварыла, што трактат аб ненападаньні застанецца нічога ня вартай паперкай, калі кожная з дзяржаў, браўшых удзел у канфэрэнцыі, будзе і надалей трымаць у поўнай пагатоўнасьці значную армію. Савецкая дэлегацыя, як вывіцельніца мірных жаданьняў рабоча-сялянскай фэдэрацыі, не адмаўлялася ад падпісаньня падобнага трактату. Савецкая фэдэрацыя не зьбіраецца нападаць ні на кога; яна магла-б шчыра паставіць свой подпіс пад трактатам аб ненападаньні. Але яна не паверыла ў магчымасьць фактычнага захаваньня міру, калі на яе граніцах будуць стаяць узброеныя да зубоў арміі. І гэта зусім лёгічна... Дзеля гэтага Савецкая дэлегацыя на Маскоўскай канфэрэнцыі паставіла бясспрыменным варункам каб падпісаньне трактату аб ненападаньні адбылося *адначасна з падпісаньнем умовы аб зьменшэньні арміяў.*

Дэлегацыі суседніх дзяржаў з гэтым не згадзіліся, і канфэрэнцыя была сарвана. Ёй больш нічога не заставалася рабіць, хаця яна і так нічога не зрабіла. Ядынае, што дала гэтая канфэрэнцыя, — гэта наглядны паказ таго, што рабоча-сялянская дзяржава зьяўляецца праўдзівым прыхільнікам міру і спакою, а буржуйныя нашы суседзі яшчэ думаюць аб войнах.

Р. В.

ЛЁЗАНСКАЯ КАНФЭРЭНЦЫЯ.

Становішча канфэрэнцыі лепшыцца.

ЛЁЗАНЬ, 15—12. Становішча канфэрэнцыі ізноў палепшылася з прычыны прымірыцельнага адказу Ісмэт-пашы Кэрзану датычна пытаньня аб нацыянальных меншасьцях і гатоўнасьці Турэччыны пасьля заснаваньня міру ўвайсьці ў Лігу Нацыяў, калі саюзныя дзяржавы гэтага пажадаюць.

Турэччына і нац. меншасьці.

ЛЁФІЛЬД, 15-12. На пасяджэньні Лёзанскай канфэрэнцыі Ісмэт-паша заявіў, што туркі згаджаюцца вырашыць пытаньне аб нацыянальных меншасьцях на грунце параграфу 5-га нацыянальнага дагавору.

Пытаньне аб пралівах урэгулявана.

ЛЁЗАНЬ, 13-12. Францускі друк лічыць пытаньне аб пралівах канчатковa ўрэгуляваным, аднак, непакоіцца, што аканчальная пазыцыя Турэччыны выявілася пад уплывам Масквы. Паездку Ісмэт-паша ў Ангору з дакладам нацыянальнаму сабраньню да падпісаньня дагавору францускі друк лічыць багатай сур'ёзнымі запяжкамі.

Кангрэс у Гаазе.

Прапазыцыя тав. Радэка.

БЭРЛІН, 14—12. На кангрэсе ў Гаазе Бюісо запублікаваў прынятую францускай лігай правоў чалавека і таксама рымскім кангрэсам прафсаюзаў рэзалюцыю абвяшчэньня агульнай міжнароднай забастоўкі ў выпадку вайны. З прамовай выступіў Радэк, які паказаў на адмаўленьне прадстаўнікоў другога і двухспалавіннага інтэрнацыяналу стварыць адзіны фронт з камуністамі, у той час, калі з пасыфістамі яны такі фронт стварылі. Радэк адзначыў, што прыняцьце рэзалюцыі аб агульнай забастоўцы ў выпадку вайны сацыял-здрайкаў зьяўляецца крокам наперад, аднак, т. Радэк думае, што гэта рэзалюцыя зьяўляецца пустой фразай. Як канкрэтную меру Радэк прапанаваў кангрэсу абвясьціць тыдзень прапаганды супроць выявіўшайся на Лёзанскай і Лёнданскай канфэрэнцыях небясьпекі новай імпэрыялістычнай вайны, закончыць тыдзень прапаганды агульнай міжнароднай 24-х гадзіннай забастоўкай.

РЭПАРАЦЫЙНЫЯ ПЫТАНЬНІ

Паратунак Нямеччыны — стабілізацыя маркі.

ЛЁНДАН, 14-12. У часе спрэчак у ніжняй палаце аб рэпарацыйным пытаньні Бонар-Лёу заявіў, што Нямеччына блізка к катастрофе. Англія ня можа дазволіць дзейнасьці, якая робіць Нямеччыну плацежапяздольнай. Нямеччына можа быць адратавана толькі стабілізацыяй маркі.

Чарговы рабунак.

ГАННОВЭР, 16 12. Нямеччынай унесен чарговы рэпарацыйны плацёж у 60.000.000 марак золатам і 1 міліярд штрафу за здрадньні ў Пасаву.

Забастовачны і рэвалюц. рух.

Гвалт над камуністамі.

ГАННОВЭР, 15-12. Парыскі суд прыгаварыў камуністычных дэпутатаў — Велпана, Куцюр'е і Марсэля Кашэна к 5 гадом турмы за падбухтораньне салдат к ненавісьненьню і за анархічную прапаганду.

Стычка паміж рабочымі і паліцыяй.

ЛЁНДАН, 14-12. Забастоўшчыкі на бавалняных фабрыках у Бэнгалі спрабавалі вызваліць асуджаных к арышту таварышоў. 17 паліцэйскіх ранена.

Апошнія навіны.

(Радыё з Ганновэру).

— Як толькі новы польскі прэзыдэнт Нарутовіч узяўся за выкананьне сваіх абавязкаў, польскі габінэт міністраў падаў у адстаўку.

— Злучаныя Штаты Амэрыкі прымуць удзел у міжнародным займе для аздараўленьня Нямеччыны ў тым выпадку, калі будзе заснавана канчатковая сума нямецкіх рэпарацыйных абязацельстваў і калі Францыя адмовіцца ад сваіх палітычных гвалтаў.

Аб палітыцы Польшчы на крэсах.

Ці будзе паварот?

Такое пытаньне прыходзіць нам у галаву, калі мы прыглядаемся да апошніх падзей у Польшчы, да палітыкі польскага ўраду ў адносінах да нац. меншасьцяў і да адносінаў паміж гэтымі нац. меншасьцямі і польскай пануючай нацыяй (альбо, вярней кажучы, адносінаў польскай буржуазеі да буржуазеі нацыянальных меншасьцяў з аднаго боку і да працуючых масаў гэтых меншасьцяў з другога боку).

Выбары ў Сойм і ў Сэнат, у якіх першы раз прыймалі ўдзел значныя абшары „іпародных" акраінаў-крэсаў, паказалі, што сярод нацыянальнасьцяў, якія жывуць на гэтых крэсах, як адказ на польскі ваінствуючы нацыяналізм, моцна пашырыўся і абвастрыўся свой уласны нацыяналізм. Гэты нацыяналізм адцягнуў увагу працуючых масаў няпольскіх нацыянальнасьцяў ад клясавай барацьбы са сваёю уласнаю буржуазеяй і нават прывёў „да такіх процінатуральных зьявішчаў, як дружнае падтрыманьне народнымі працуючымі масамі буржуазных кандыдатаў толькі дзеля таго, што яны „свае", што яны будуць змагацца з наступам азьвярэлага нацыяналізму польскай буржуазеі. Гэта яскрава паказвае посьпех, так званага, „блёку нацыянальных меншасьцяў", гэта паказвае і посьпех мала-польскіх сіяністаў. Для нас важна адзначыць, што шавіністычная палітыка польскага ўраду вельмі абвастрыла нацыянальнае жыцьцё сярод беларускага сялянства Заходняй Беларусі. Звычайна сялянства ўсюды мала цікавіцца такімі абстрактнымі разуменьнямі, як «нацыянальнае пытаньне». Але ў Заходняй Беларусі (і наогул у Польшчы) яно цяпер зусім не абстрактнае. Калі дзеля таго, каб адчыніць беларускую школку ў роднай мове сялян, трэба шмат месяцаў аббіваць парогі рознага «начальства» ды выслухіваць кпінкі ды пагрозы, — то „нацыянальнае пытаньне" перастае быць абстрактным, няжыцьцёвым пытаньнем. Калі зямлю польскага пана, якую беларускі мужык спрадвеку паліваў сваім крывавым потам, аддаюць не яму, а польскаму жаўнеру-калёністу, то гэта таксама не абстракцыя. Зьдзекі і глум польскай паліцыі ды жандармэрыі таксама не належаць да абстрактнасьцяў. І шмат чаго іншага можна было б налічыць!

У выніку ўсяго гэтага беларускае сялянства Заходняй Беларусі дружна падтрымала віленскіх, „беларускіх дзеячоў" і правяло іх у Сойм у такім ліку, якога не спадзяваліся ні яны самі, ні польскі ўрад, ні польскае буржуазнае грамадзянства. Ход выбараў шмат у якіх мясцох выявіў проста-такі фанатычную заўзятасьць, ненавісьць беларускага сялянства да ўсяго, што толькі пахне польскім панам.

Вынік выбараў заставіў прызадумацца як „крэсовых" польскіх дзеячоў, так і наогул у Польшчы. Пачаўся перагляд нацыянальнай палітыкі польскага ўраду. Некаторыя польскія дзеячы на крэсах шчыра прызнаюць, што польскай адміністрацыяй на крэсах зроблена вельмі шмат абмылак, шкадлівых для польскай дзяржаўнасьці. Як характэрны водгук гэтых «пакаянных» настрояў, можна ўспамянуць артыкул у польскай кансэрватыўнай газэце «Słowo» у Вільні (№ 88 з 14 лістапада) аб польскай палітыцы адносна да „інародцаў". Газэта наракае, што „Ані «Вызваленьне», ані Рады Людовыя ня выратавалі нас ад пабеды нацыянальных меншасьцяў».

Так сама і Сойм і ўрад не дабіліся сваей мэты, бо „вайсковая калёнізацыя (асадніцтва), мураўёўска-аракчэеўская выдумка Рад Людовых, адвярнула ад нас (палякоў) сэрцы тутэйшага насяленьня",

А далей — цэлы абвініцельны акт польскай палітыцы на «усходніх крэсах»:

«У першым пэрыядзе незалежнасьці Польшчы і нашым законам і адміністрацыі надавала тон наша (польская) нацыяналістычная дэмагогія. Ні на адну іоту мы не адышліся ад прускіх узораў. На Ўсходзе мы паступалі горш за маскалёў. Тыя прынамся ў сярэдзіне XIX веку стараліся чым больш польскае моладзі прыцягнуць у расейскія школы дзеля асыміляцыі. Мы-ж адапхнулі ад сябе беларусаў, прымушаючы іх ехаць на чэшскія стыпэндыі. Наш урад і грамадзянства ў роўнэй меры блага адносіліся да немцаў, расейцаў, беларусаў, як і да ўкраінцаў і жыдоў... Вынікаў доўга ждаць ня прышлося. Творыцца блёк нацыянальных меншасьцяў і, ведама, перамагае на лістападавых выбарах".

Усё гэта — думкі ня новыя, ды цікава, што да гэтага прызнаецца польская чорнасоценная газэта.

Аднак, ад гэтага „пакаяньня" некаторых польскіх чорнасоценцаў нацыяналістаў да павароту ў нацыянальнай палітыцы польскага ўраду яшчэ «дыстанцыя велізнага рэзьмеру». У цэнтры бела-панскай Польшчы пераважваюць ваяўнічыя настроі. Як ваяўніча і пачорнасоценнаму пагромна і антысэмітычна настроена польская буржуазея ў цэнтры, аб гэтым ведаюць усе. Але цікава і характэрна падкрэсьліць, што нават удзячнасьць у адносінах да нац. меншасьцяў (і ў першую галаву да жыдоў) прадстаўнікі польскай буржуазеі ня лічаць для сябе абавязковаю.

Вельмі канкрэтны і наглядны факт. Ва ўчарашнім нумары «Савецкай Беларусі» мы пісалі, што х'енаўцы вядуць барацьбу проціў новага прэзыдэнта Польшчы, называючы яго „стаўленікам жыдоў", бо ў ліку галасоў, паданых за Нарутовіча, былі 103 галасы дэпутатаў «нац. меншасьцяў", галоўным чынам жыдоў.

Без гэтых галасоў Нарутовіч прэзыдэнтам ня быў бы. Гэта, як аман у пацерах!

Здавалася-б, што праведзены галасамі нац. меншасьцяў, гэты „стаўленік жыдоў" з простае ўдзячнасьці павінен быў бы паклапаціцца аб зьмене нацыяналістычнай (і ў першую галаву антысэміцкай) палітыкі польскага ўраду. Аказваецца, што справа стаіць на зусім так. Як думае сам пан Нарутовіч, — гэтага мы ня ведаем. Але мы ведаем, як думаюць некаторыя яго прыхільнікі, у тым ліку рэдакцыя газэты «Кур'ер Польскі». У нумары гэтай газэты за 10-га сьнежня прыводзяцца вельмі цікавыя і характэрныя развагі аб тым, што прэзыдэнт па канстытуцыі ад моманту свайго абраньня становіцца вышэй усякіх партый і групіровак, звальняецца ад усякай залежнасьці з боку абраўшых яго партый. А раз так, то ён нічым не абавязан і перад яго абіралцамі з нац. меншасьцяў. Гэтыя развагі вельмі характэрны. Яны паказваюць, што аб павароце ў нацыянальнай палітыцы бела-панскай Польшчы наўрад ці можна гаварыць.

А. Вянцэрэвіч

Як жывуць беларусы за кардонам.

Панскія жаўнеры і беларускія сяляне.

Вёска Ласіцы, Луцкае воласьці, Дунілаўскага п.

Па Вялікадні ў вёску Ласіцы прыйшлі салдаты 1-й батарэі і прасталі тут цэлае лецейка аж да восені. Ведама, летам сяляніну вельмі дужа працы: трэба на поле сьпяшацца, скаціны пільнаваць і інш., а тут яшчэ і жаўнэраў, трэба пільнаваць. Але як ня пільнуй, усё ткі ад свайго злодзея ня ўпільнуешся. Прыдзеш з поля позна вечарам, дык і пачуеш, што ў Рамана ці ў Данілы курыца прапала, альбо ў Тадоры слоік з маслам ці інш. Кінецца другі сюды-туды шукаць, але ўжо тое знойдзіш на сьвятое ніколі, так і прападала. Праўда, калі хто адважыўся ісьці да ахвіцэра жаліцца, дык той іншы раз і пакрычыць на жаўнэраў, каб у гэтага чалавека балей ня кралі курэй, бо ўжо нямнога засталося. Жаўнеры, слухаючы свайго ахвіцэра, ня кралі болей курэй у гэтага чалавека, але затое ўжо пастараюцца яго сьвіран абабраць. І ўжо гэты чалавек баяўся ісьці жаліцца, бо ведаў, што гэта паможа як кашаль у хваробе.

Калі-ж 17 кастрычніка яны сабраліся выяжджаць, дык ахвіцэр, згукаўшы ўсіх грамадзян, загадаў ім падпісаць пратакол у тым, што яны ад жаўнэраў у часе іх прабыцьця ані якое крыўды ня мелі. Іншыя грамадзяне дужа пакрыўджаныя не хацелі падпісываць, дык іх прымушалі ахвіцэр і жаўнэры, павыймаўшы равальвэры.

Ня следзячы на гэткія ўгрозы, грамадзянін Струк, якому жаўнеры, папсулі малатарню, не згаджаўся падпысваць пратакола. Тады ахвіцэр загадаў тром вааружоным жаўнерам, каб тыя завялі яго на станцыю, дзе ён яму заплаціць за малатарню. І праўда, не даходзячы да станцыі, гэтыя жаўнеры як заплацілі гэтаму гр. Струку, дык ён чуць дамоў прыцягнуўся. І цяпер яшчэ ня можа апранучца, бо рукі як калодкі папухшы. Вось дык заплацілі,—можна падзякаваць.

Польская паліцыя і беларускае сялянства.

м. Сіняўка.

11 лістапада ў м. Сіняўка, Нясьвіжскага павету, сяляне зьехаліся на кірмаш. А гадз. 12-ай сіняўскія паліцыянты прычапіліся бяз прычыны да двух сялян і слова за слова ды і павялі ў пастарунэк. Неўзабаве вылятае на рынак конны паліцайскі і пачаў сячы людзей шашкай, дратуючы канём уцякаючых ваўсе бакі людзей. Разагнаўшы і параніўшы людзей, паліцэйскі паехаў на пастарунэк. Людзі сталі зноў зьбірацца да сваіх вазоў, ажно адкуль ні вазьміся паяўляецца другі паліцэйскі Хрупан Сьцяпан і таксама голай шашкай пачаў сячы народ. Дагнаўшы селяніна Паўлюка Шашкіна зрэпіў яго за карак і ўдарамі шашкі, параніў галаву. Другі селянін, згледзіўшы кроў, кінуўся ратаваць Шашкіна, за што быў ранены Хрупанам выстралам з равальвера. Пасыпаліся выстралы і ў іншыя бакі. Пасьля нападу на рынку паднялі трох асоб цяжка параненых.

Усюды пан пануе...

Праз усю нашу гміну праходзе пачтовая дарога, абсаджаная бярозамі. Па загаду павятовага старасты Нітаслаўскага ўсе сухія і напалавіну сухія бярозы прададзены па зусім нізкіх цэнах. Гэта добра, але бяда, што дасталіся гэтыя бярозы паном, каторыя маюць свае лясы. Ня ведаю чыя віна тут, але хто ня меў дроў, той і ня будзе мець, калі ня купіць у пана тых самых бяроз па шмат вышэйшых цэнах. А калі-ж уваліўся ў мост на гэтай самай дарозе з аўтамабілем нейкі дэлегат, дык выгналі ўсіх сялян з вёсак, каб направіць гэту дарогу, не сказаўшы за гэта і дзякуй.

Адным словам, цяжка жывецца. Усюды пан пануе, а наш брат рабі і мерзьні, або прадай астаткі, каб купіць у пана дроў.

Не прызнаюць граніцы.

Калі праходзіла пагранічная камісія, вызначаючы граніцу, дык у вёсцы Камена, Вялейскага пав., сяляне ўзбурыліся як адзін процiў граніцы.—Што гэта, кажуць, за дзяльба сыноў з бацькамі, прападзі такая граніца, якая дзеліць нашы шнуры. І, вывярнуўшы пагранічныя слупы, укінулі іх у Вілію. Пагранічнаму войску было загадана пакараць непакорных, але войска адмовілася; тады наехала паліцыя і пачала зьбіваць народ. Шмат пабітых і арыштаваных.

«Б. З.» № 58—25 лістапада.

Канфэрэнцыя па мэдыцынскай дапамозе Р. С. Ф. С. Р.

МАСКВА, 15-12. 18-га студзеня ў Бэрліне склікоецца канфэрэнцыя міжнародных рабочых арганізацыяў па мэдыцынскай дапамозе Р. С. Ф. С. Р. У канфэрэнцыі прымае ўдзел Народны Камісарыят Аховы Здароўя.

Пад уціскам фабрыкантаў.

ЛЁНДАН, 14-12. Учора на пасяджэньні палаты обшчын прадстаўнікі рабочай партыі зноў запатрабавалі разгляду пытаньня аб беспрацоўнасьці. Прэм'ер рашуча адмовіў, адбыліся бурныя сцэны. Дэпутаты рабочай партыі прапанавалі Макдональду прымусіць урад абсудзіць пытаньне аб беспрацоўнасьці. Макдональд адмовіўся.

У Савецкай Фэдэрацыі.

Зьезд камітэтаў сялянскай узаемадапамогі.

МАСКВА, 15-12. Адчыніўся першы Ўсерасейскі зьезд дэлегатаў сялянскай узаемадапамогі. На зьезд прыбыла звыш 150 дэлегатаў з усіх канцоў рэспублікі. Т. Калінін, вітаючы зьезд, зазначыў важнасьць разьвязаньня пытаньня аб забясьпечаньні сялянства ва ўсіх яго патрэбах. Т. Троцкі ў лісьце прысланым зьезду, зазначае: „Ёсьць грунт спадзявацца, што становішча сялянства з году ў год будзе мацнець і палепшацца. Рабоча-сялянскі ўрад з свайго боку пастараецца ўсімі мерамі палягчыць ваенны цяжар. Наша армія скарочана і маецца далей нае скарачэньне, ня глезячы на няўдачу канфэрэнцыі па разброеньню. Аднак, з прычыны варажай палітыкі н шых суседзяў, а таксама Антанты, мы вымушаны ў бліжэйшы час утрымліваць, хаця і скарочаную але моцную армію. Гэта будзе магчыма, калі чырвонаармейцам ня трэба будзе думаць аб становішчы сваёй сям'і ў вёсцы і інваліды ня будуць ахвяраваны на жабрацтва і галодную сьмерць. Пакуль што праца камітэтаў вельмі важна для Чырвонай арміі".

Дзяржынскі аб працы надзвычайных органаў.

МАСКВА, 15 12. У зьвязку з пяцёхгадовым юбілеем ВЧК 18-га сьнежня т. Дзяржынскі ў гутарцы з супрацоўнікам «Роста» зазначыў, што змаганьне нашых надзвычайных установаў у барацьбе з контррэвалюцыяй праходзіла ў самых рознакаляровых формах. ВЧК ахоўвала армію ад здрады і прадаўніцтва, ахоўвала савецкі апарат ад сабатажу і злачынстваў. Пасьля сканчэньня барацьбы на франтах, калі савецкі апарат стаў досыць моцным і зьмяніліся міжнародныя абставіны, ВЧК была скасована і створана ГПУ, прыстасованае к часу мірнага будаўніцтва. ГПУ, як і раней, верна сочыць за міжнароднай і расейскай контр рэвалюцыяй.

Трахомны інстытут.

КАЗАНЬ. 14 12. Адчыніўся першы ў Расеі інстытут па барацьбе з трахомай

Бюльлетэнь № 138

Менскай Мэтэоролёгічнай Станцыі Галоўнай Фізычнай Обсэрваторыі пры Менскай Дасьледчай Балотнай Станцыі.

За 15-га і 16-га сьнежня 1922 году

СТРУМЭНТ.	1 гадзіна дню.	9 гадз. вечара.	7 гадз. раніцы
Барометр	736,6 m/m	736,3 m/m	741,9 m/m
Тэрмомэтр	2,6°	2,6°	—3,2°
Максымальны тэрмомэтр . .	2,9°	2,8°	2,8°
Мінімальны тэрмомэтр . .	2,3°	0,5°	—3,5°
Вільгаць параўнаўчая . . .	98%	89%	80%
Асадкі ў мілімэтрах . . .	—	—	0,4
Грунтавы тэрмомэтр на глыбіні 0,8 м.	0,6°	0,6°	0,6°
Флюгэр (сіла ветра—мэтраў у сэкунду)	З.Пд.3—5	Пн.Пн.3-5	Пн.Пн.У-3

Днём дробны дождж.

Згубленыя:

— Лічн. карт., выд. Дудзіцкім Валасн. Ваен. Аддз. № 72, Батура І. А., кв 242.

— Учотн. карт. на каня, выд. Астрашыцка-Гарадзецкім Вал. Ваен. Аддз. № 119, Бацяноўскага Н. Г., кв. 243.

— Пашп., выд. Штаб. Менск. Гар. Міліц. № 8590, Ліўшыц М. І., кв. 244.

— Членск. кніж., выд. саюз. будаўнікоў № 779/413, Леф Б. М., кв. 245.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Самахвалавіцкім Вал. Вык. Кам. № 780, Сянкевіч І. В., кв. 246.

— Часов. пасьведч., выд. Менск. Спортцэнтрам, Мэрліс Я. О., кв. 247.

— Лічн. карт., выд. Самахвалавіцкім Вал. Вык. Кам. № 152, Канапацкі К. К., кв. 248.

— Пашп., выд. Штаб. Менск Гар. Міліц.. Лісоўскай Е. І., кв. 249.

— Шлюбн пасьведч., выд. Смаленскім касьцёлам, Лісоўскіх Е. І і М. К., кв. 250.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Бяларуцкім Вал. Вык. Кам. № 20. Войтка М. С., кв. 251

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Астрашыцка-Гарадзецкім Вал. Вык. Кам., Міхалевіч К. Ф., кв. 252.

— 1) Пасьведч. аб стажы, выд. Лясной Управ. Бел. № 258; 2) членск. кніж, выд. Саюз. Савецкіх Працаўнік. № 1805, Верабёва О. Н. кв. 253.

— Польскі пашп., выд Навагрудзкім магістрат. № 11, Майзэль Л. Н. Х., кв. 254.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Бяларуцкім Вал. Вык. Кам., Шырэй В. С., кв. 255.

— Лічн. карт., выд. Жытомірскім Пав. Ваен. Кам., Пратусэвіч Я. І., кв. 256.

— Пашп., выд. Валынскай Губэрн. Міліц., Пратусэвіч Я. І., кв. 257.

— 1) Пасьведч., выд. Валынскім Губ. Харч. Кам.; 2) адпускн. пасьведч., выд. Валынскім Губ. Харч. Кам., Пратусэвіч Я. І., кв. 258.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Сёмкава-Гарадзецкім Вал. Вык. Кам. № 687, Ждана І. С., кв. 259.

— Лічн. карт., выд Дудзіцкім Вал. Вык. Кам. № 400, Макас Ф.П., кв. 260.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Сёмкава-Гарадзецкім Вал. Вык. Кам. № 918. Барапоўскага В. І. кв. 261.

— Лічн. карт., выд. Дудзінкім Вал. Вык. Кам. № 318, Скверцюк І. А., кв. 262

— Пашп., выд. Штаб. Менск. Гар. Міліц., Шгэндэр Л. В., кв. 263.

— Пашп. кніж., выд. Курылаўскай Вал. Управ. Канеўскага пав. Кіеўскай губ. № 708, Фурса М. К., кв. 264.

— 1) Лічн. карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам.; 2) членск. кніж., выд. Саюз. Працаўнік. Асьветы, Бондараў В. Ф. кв. 265.

— Часов. пасьведч., выд. Менск. Спортцэнтрам № 13/14, Токарскі Н. М., кв. 266.

— Пашп. сямейны, выд. Штаб. Менск. Гар. Міліц. № 7561, Казлоўскай Т. М. кв. 267.

— Лічн. карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам. № 570, Левашкевіч І. І. кв. 268.

— Пашп., выд. Самаркандскай Міліц., Коняэ І. Р., кв. 269.

— Пашп., выд. Штаб. Менск. Гар. Міліц. № 11834, Герасімовіч кв. 270.

— Лічн. карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам., Жыдовіч І. В., кв. 271.

— Лічн. карт. выд. Менск. Пав. Ваен. Кам., Галавач І. Г., кв. 272.

— 1) Пашп., выд. Палогскім Ваен. Кам.; 2) пасьвед. асобы, выд. Палогскім Ваен. Кам. Кацярынаслаўскай губ., Сяргеенка П. Д., кв. 273.

— Мэтрычн. выпіс, выд. Цэнтразаксам, Бэргэр І. Х. кв. 274.

— Лічн. кар., выд. Сеньніцкім Вал. Вык. Кам. № 26, Засулька В. П. кв. 275.

— 1) Учотн. карт., выд. Харкаўскім Спортцэнтрам; 2) часовае пасьведч., выд. Харкаўск. Міліц., Брыднага І. М., кв. 276.

— Пашп., выд. Шт. Менск. Гар. Міліц., Казачок М. В. кв. 45-б.

— Лічн. карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам., Вазьнюк П. Е., кв. 46-б.

— Кніжка, выд. Сац. Апек. № 318, Багушэвіч М. Д., кв. 47-б.

— Пашп. бестэрм., выд. Горадзенскай Машч. Упр., Курыла Н. Н., кв. 48-б.

— Пашп. сямейн., выд. Штабам Менск. Гар. Міліц., Банкаўскай Х. М., кв. 49-б.

— Лічн. карт., выд. Менск Пав. Ваен. Кам. № 670, Зіверт А. Я., кв. 50-б.

— Пашп., выд. Бабрск. Мяшч. Стараст. Магілёўск. губ., Лібэрман А. Д.-З. кв. 51-б.

Розныя весткі

Патрабаваньне звароту расейскіх суднаў.

МАСКВА, 15-12. Прэзыдыум У.Ц.В.К. пастанавіў загадаць адміралу Старку, каманднаму складу і экіпажу ваенных суднаў расейскага флёту, вышаўшых з Уладывастоку, вярнуцца ў Расею і здаць Савецкаму ўраду судны і маемасьць. У выпадку звароту ў Расею да новага году, камандны склад і экіпаж амністыруецца, у іншым выпадку—абвяшчаюцца ўне закону.

Загранічны крэдыт.

ПЕЦЯРБУРГ. 15—12. Паўночна-заходняя Ўправа Дзяржаўнага Гандлю канчае перамаўленьні з некалькімі французскімі фірмамі і амэрыканскімі трэстамі аб атрыманьні шырокага гандлёвага крэдыту.

АДКРЫТА ПАДПІСКА НА УСЕ ГАЗЭТЫ на СТУДЗЕНЬ М-Ц 1923 Г.

Умовы падпіскі на МЯСЦОВЫЯ ГАЗЭТЫ з дастаўкай і перасылкай:

	Звычайная	Льготная	
1. «Савецкая Беларусь»	1000 р.	600 р.	
2. «Звезда»	1200 „	700 „	Льготная падпіска на газэту „Звезда" з прылаж. „Бел. Деревня" прымаецца выключна ад сялян.
3. «Звезда» з прылаж. «Бел. Деревня» .	1400 „	1000 „	
4. «Векер»	1000 „	600 „	
5. «Млот»	600 „	400 „	Вых. 3 разы на тыдзень
6. «Красная Смена» .	—	100 „	„ 1 раз „
7. «Юный Пахарь» .	—	50 „	2 разы на месяц
8. «Югэр Арбайтэр» .	—	50 „	

Розьнічная цана:

«Звезда» . . 60 р. за нумар.

«Векер» . . . 50 „ „ „

Льготная падпіска прымаецца выключна ад рабочых арганізацыяў і членаў КПБ і КСМ.

Падпісчыкам, якія падпісную плату ўнясуць пасьля 31-га сьнежня, газэты за ранейшыя дні выдавацца ня будуць.

Умовы падпіскі на ЦЭНТРАЛЬНЫЯ ГАЗЭТЫ без дастаўкі:

«Изв. ВЦИК» . . 1500 р. «Труд» . 1500 р.
«Правда» . . . 1500 „ «Беднота» . 1200 р.
«Эканом. Жизнь» 1500 „ «Раб. Масква без прылажэн. 600 р. з прылажэньн. 1500 р.

ПАДПІСКА па азначаных у гэтай абвестцы цэнах **будзе прымацца тольні да 27-га сьнежня г. г.:** пасьля ж гэтага тэрміну падпіска будзе прымацца па розьнічнай цане.

Да ведама падпісчыкаў ад паветаў, мястэч. і валас.: падпіска на цэнтральн. газэты прымаец. без дастаўкі. **Почтай цэнтр. газэты перасылацца ня будуць.**

Розьнічная цана:

«Изв. ВЦИК» 80 р. за 1 эк
«Правда» . . 75 „ „
«Экон. Жиз.» 75 „ „
«Труд» . 80 „ „
«Беднота» . 50 „ „

Падпіска прымаецца ў Менску ў Белтрэстдруку, Петрапаўлаўск., 8, ва ўсіх гарадох, у аддзяленьнях Белтрэстдр. (быўш. Контрагэнцтва) і ва ўсіх поч.-т. кантор

1-я Савецкая друкарня Дзяржаўнае выдавецтва Беларусі Менск. Глаўліт Беларусі № 330 (1300)